A csíkszentdomokosi férfi viselet

Készítette: Csuvik Oszkár

A székely viselet

- A székely viseletnek nevezett öltözet egykor általánosan használt volt, azonban ma leginkább ünnepi viseletként hordják. Az utóbbi években igen leegyszerűsödött, részben a megváltozott körülményeknek (kendertermelés, posztóványolás megszűnése). Mindez azt eredményezte, hogy a korábbi leírásokban szereplő díszes, ünnepi viselet ma már alig lelhető fel.
- A székely viselet tájegységenként és évszakonként is mutatott eltéréseket, bár a férfi viselet nem rendelkezik olyan sok változattal, mint a női. Mindennapi és ünneplő változatait sem különböztették meg általában, hanem a férfiember újabb ruhadarabjait ünnepek alkalmával vette fel, a régebbi ruhadarabokat a hétköznapi munkaalkalmakkor használták.
- A székely harisnya kialakulása határőrkatonaság intézményével függ össze, ugyanis az egyenruha alig különbözött a köznapi viselettől; pontosabban az egyenruhán jelentkező megkülönböztető színjelzések átkerültek a népviseletbe is, mint ahogyan megmaradtak a már rég időszerűtlenné vált rendi megkülönböztető sajátosságok is.

A csíkszentdomokosi férfi ing

- A férfiak ingje a nőkéhez hasonlóan a bevarrott ujjú ingtípushoz tartoznak, amit a székely harisnyába becsíptetve viselnek.
- Régebben kendervászon volt az ing anyaga, manapság egyszerűbb fehér gyolcs, vagy lenvászon. Elöl ráncolt, csíkonként vasalt mintázat díszíti, az ujjak buggyosak, bőre szabottak, ám a kézelőnél és a visszahajtható gallérnál gombokkal szorítják le.
- Egyenes szabású darabból varrják, kivéve a T alakú kivágást. Létezik egy eleje, ami hasítva van, egy hát, a két ujj, amit bevarnak az egyenes nyakkivágásba, hónaljpálha segítségével, ami úgy mint a nőknél, a kényelmes mozgást biztosítja. A vállat vállfolttal bélelik, a nyakkivágásba pedig gallért helyeznek. A férfi inget is ráncba szedik a nyakrészél, a vállnál és az ujj aljánál, a pallót is ráncolják.

Gatya

- A lábravalót vagy gatyát szárait egy szélből szabták, középre a szárak közé nagy 40–45 cm oldalú, négyzet alakú fenékrészt illesztettek, amelyet derékig eresztékkel toldottak meg. Alul, a szárak és fenékrész közé még egy-egy háromszög alakú hegyes toldást is varrtak. A derekát visszaszegték, de régen nem húzták korcba, hanem egyszerű cigány boggal rögzítették, azaz a derékbőségből egy bogot kötöttek.
- A gatya alapanyaga többnyire a kender vagy a szöszvászon. A hétköznapi gatyák általában a kendernek a csepüjéből készültek, amely igen kemény vászon volt, mosott állapotban megállt a lábán. Azonban volt finomabb vásznú alsónadrág is, ami kender szál, gyapjú később gyapott vegyítékből készült.

Posztómellény

- Újabb, főként nyári viselet. Domokoson a fekete posztóból készült mellénynek nyakat varrnak, újabban nyakas lájbinak is nevezik. A fekete posztómellényen barna anyagú (bőr) szegőt használtak díszként, a visszahajtott gallér peremén is, a kis oldalzsebeknél, valamint a lájbi nyílásánál a két elősarkot is bőrrel szegélyzik, megakadályozva a posztó kopását. A lapocka alatt kiskapus hajlítások, a vese tájékán két csat található. A mellény fekete zsinórral (vitézkötés) díszített,

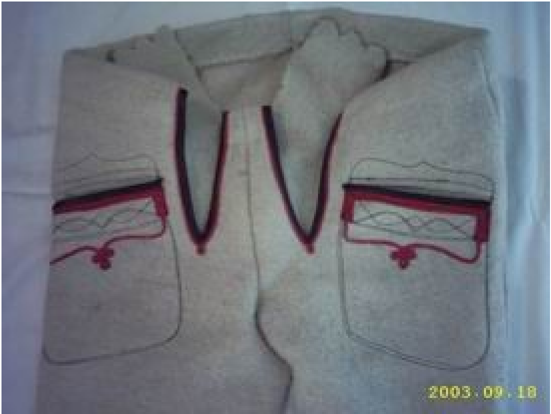
Posztóharisnya

- A csíkszentdomokosi férfiviselet jellegzetessége, hogy a posztóharisnyára vitézkötésesen piros zsinórt varrnak, a zsebeknél apróbb mintájú, a harisnya elején, a combokra lenyúlóan nagyobb mintával. A szárak külső részén, a varrásnál ugyancsak piros szegőt használtak, az ellenzőkre pedig ugyanolyan színű vászonrátétet varrtak.
- A harisnyát általában két zsebbel díszítik, régen azonban csak egy zsebet varrtak rá. Nagyon régen zsebet nem varrtak, hanem csak egy hasítékot vágtak, ezt díszítették.
- A harisnya sajátos része az ellenző, amely a két szél elől összevart és a farcsoktoldás közé esik. Tulajdonképpen egy hasíték, amely alá téglalap alakú posztót tesznek. Domokoson bőrrel szegik be, háromszög alakú cakkenokkal, megakadályozva az ellenző kopását. A harisnya derekát ujjnyi szélesen behajtják és levarrják. Ez a levarrás alakítja ki a korcot, amelybe nadrágszíjat húznak. A kengyel segítségével a lábra szorosan

2003.09.18

2003.09.18

Egyéb ruházatok

- A férfiak az ősz vége felé a mellényre rövid zekét vettek. Ennek mintázata általában megegyezik a mellény díszítésével. Tehát a lapocka fölötti kiskapuzás erre is jellemző.

- Fejfedőnek nyáron kalapot, télen pedig báránybőr kucsmát hordanak.

- Az ünnepi viselethez kemény szárú, fekete bőrcsizma tartozik, ám a mindennapok viseletében ezt a bőrbakancs helyettesíti.

LIPINKA

LIPINKA

Források

- https://docplayer.hu/5527499-Hargita-megye-tanacsa.html
- https://www.ordogborda.ro/csikszentdomokosi-nepviselet
- https://www.lipinka.hu/tudastar/viselettar/felcsik/
- Gazda Klára, Haáz Sándor: Székelyek ünneplőben
- Kisné Portik Irén: Szépanyám szőtte, dédanyám varrta és hímezte